

วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิเด็กในการกระทำความผิดอาญา ระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การศึกษาในบทนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิเด็กในการกระทำ ความผิดอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยจะศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบออกเป็นสองประเด็นใหญ่ กล่าวคือ ประเด็นแรกจะศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาเด็กกับการ กระทำผิด ซึ่งในส่วนี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงความหมายของเด็ก การกระทำความผิดอาญา ของเด็กและหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก และในส่วที่สองจะศึกษาวิเคราะห์ถึงการ คุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งในส่วนี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก หลักประกันทั่วไปใน ชั้นสอบสวนสำหรับผู้ต้องหาเด็กและการปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาเด็กกับหลักการทางด้าน กฎหมาย ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กในการกระทำความผิดอาญาของประเทศไทย ต่างประเทศ และ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ว่าในการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศไทย ต่างประเทศ และอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ว่ามีมาตรการและการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดอาญาในลักษณะใด ตลอดจนศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียในการปฏิบัติต่อเด็ก แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน เพื่อที่จะได้นำหลักการทางด้านกฎหมาย ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กในการกระทำความผิดอาญาของ ประเทศไทย ต่างประเทศ มาเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิเด็กในการกระทำความผิดอาญาของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาบังคับใช้ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงการ ปฏิบัติต่อเด็กในการกระทำความผิดอาญาและจะเป็นประโยชน์ต่อการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการ คุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อไป

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเด็กกับการกระทำผิด ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

ในหัวข้อนี้ จะทำการศึกษาดังความหมายของเด็ก การกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน และหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาววิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทย ต่างประเทศและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ว่ามีมาตรการและการปฏิบัติต่อเด็กคล้ายกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงข้อดีและข้อเสีย เพื่อที่จะนำมาแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและประเทศชาติต่อไป

4.1.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของเด็ก ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990

การให้คำนิยามของคำว่า "เด็ก" มีผลต่อการให้ความคุ้มครองเด็ก เพราะความหมายของคำว่า "เด็ก" แตกต่างจาก "เยาวชน" กรณีที่กฎหมายกำหนดเด็กไว้สูง เช่น ไม่เกิน 18 ปี เด็กยอมได้รับความคุ้มครองมากกว่าอายุไม่เกิน 16 ปี ตามกฎหมายของต่างประเทศ อาจมีความหมายหลากหลายโดยไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างกันของระบบกฎหมายจารีตประเพณี วัฒนธรรม ทศนคติ และแนวความคิดของคนในสังคมนั้น แต่ในปัจจุบันมีหลายประเทศก็มีการปรับปรุงกฎหมายในส่วนของคำนิยามความหมายของคำว่า "เด็ก" เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ทั้งนี้เพราะการกำหนดคำนิยามของ "เด็ก" มีผลโดยตรงต่อความรับผิดชอบทางอาญา ซึ่งถือเป็นหลักประกันในการให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กเป็นเบื้องต้น เนื่องจากการให้คำนิยามความหมายของ "เด็ก" ทำให้ผลในทางกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป อันจะส่งผลต่อการได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางอาญา ในส่วนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2534 (ค.ศ.1991) โดยเป็นรัฐภาคีสมาชิกกลุ่มแรกที่ได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งมีผลให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต้องดำเนินตามมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับข้อตกลงร่วมของอนุสัญญาดังกล่าว อาทิ กำหนดนโยบายพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ในนโยบายของรัฐบาลหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่มีอยู่ให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเหมือนนา ๆ ประเทศที่ได้มีการพัฒนาแล้ว เนื่องจากว่าเด็กเป็นผู้ที่จะสืบทอดภารกิจของการปฏิบัติ เพื่อปกป้องและพัฒนา

ประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นรัฐจึงได้จัดทำและเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก มีผลบังคับเมื่อได้ประกาศใช้ตามรัฐดำรัสของประธานประเทศแห่ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, ฉบับเลขที่04/สปป, ลงวันที่16 มกราคม ค.ศ.2007 ซึ่งในมาตรา 2 ของกฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเด็กว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่ในกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ด้วยว่า บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี หากได้ทำการสมรสถูกต้องตามกฎหมายให้ถือว่าบุคคลนั้นได้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว โดยจะไม่ถือว่าอยู่ในความหมายของคำว่า "เด็ก" ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า "เด็ก" เอาไว้เช่นกัน โดยหมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้น ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็ก การที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ได้กำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ว่า เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้น ตามกฎหมายที่ใช้บังคับ เพราะเหตุที่ว่าอนุสัญญานั้นเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีหลายประเทศนั้นเข้าเป็นภาคี ซึ่งรัฐภาคีบางรัฐอาจมีกฎหมายที่มีการกำหนดให้มีการบรรลุนิติภาวะก่อนอายุ 18 ปี ก็ได้ ซึ่งหากบุคคลนั้นบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายนั้นแล้ว เช่น การที่บุคคลนั้นได้ทำการสมรสเป็นต้น แม้บุคคลนั้นอายุจะต่ำกว่า 18 ปี ก็ไม่ถือว่าอยู่ในความหมายของคำว่า "เด็ก" ซึ่งหลักเกณฑ์ในประเด็นดังกล่าวนี้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ยึดบรรทัดฐานเช่นเดียวกับข้อตกลงร่วมตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 เช่น ในทางปฏิบัติ

4.1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของเด็ก ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ในมาตรา 2 ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเด็กว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่มีข้อยกเว้นเอาไว้ว่า บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี หากได้ทำการสมรสถูกต้องตามกฎหมายให้ถือว่าบุคคลนั้นได้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว โดยจะไม่ถือว่าอยู่ในความหมายของคำว่า "เด็ก" ในส่วนกฎหมายของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 4 คำว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ และคำว่า "เยาวชน" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งคำนิยามความหมายของ "เด็ก" ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะส่งผลตามกฎหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลที่เป็นเยาวชนตามความหมายดังกล่าวจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสแล้ว แต่ก็ยังคงมีสถานะเป็นเยาวชนเช่นเดิม ด้วยเหตุนี้หากบุคคลดังกล่าวไปกระทำการที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและ

กำหนดโทษไว้ ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลเช่นว่านี้ก็อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534

ดังนั้นจะเห็นว่า การให้นิยามความหมายของคำว่า "เด็ก" ตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทยก็มีการกำหนดเอาไว้ในลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ถือเกณฑ์ที่อายุ 18 ปี เป็นหลัก กล่าวคือ ในกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นได้กำหนดคำนิยามของคำว่า "เด็ก" โดยหมายความว่า บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และในกฎหมายของประเทศไทยก็ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า "เด็ก" เอาไว้เช่นกัน โดยหมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งถือว่าหลักเกณฑ์ของทั้งสองประเทศนี้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ที่ให้คำนิยามของคำว่า "เด็ก" โดยหมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้น ตามกฎหมายที่ใช้บังคับ

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้คำนิยามความหมายของ "เด็ก" ในลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งโดยถือหลักเกณฑ์เบื้องต้นตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วก็จะพบถึงความแตกต่างของคำนิยามความหมายของ "เด็ก" ดังกล่าว ซึ่งความแตกต่างนี้ส่งผลต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งสองประเทศ โดยผลทางกฎหมายที่ต่างกัันคือ

1. กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กำหนดในคำนิยามความหมายของ "เด็ก" โดยถือเกณฑ์อายุเป็นหลัก กล่าวคือ ถือว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นบุคคลที่มีสถานะเป็นเด็กตามความหมายของคำนิยามดังกล่าว โดยมีได้มีการใช้เกณฑ์อายุในการจำแนกถึงสถานะของความหมายของคำว่า "เด็ก" และ "เยาวชน" ที่ชัดเจนเหมือนกับคำนิยามความหมายของ "เด็ก" และ "เยาวชน" ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ของประเทศไทย ส่งผลตามกฎหมายให้บุคคลทุกคนที่ถือว่าเป็นเด็กได้รับการคุ้มครองสิทธิในกรณีที่เกิดเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในลักษณะเช่นเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากของประเทศไทยที่ให้นิยามความหมายของ "เด็ก" โดยได้แบ่งแยกอย่างชัดเจน ระหว่างบุคคลที่มีสถานะเป็น "เด็ก" และ "เยาวชน" อันส่งผลต่อสิทธิในทางกฎหมายที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิกรณีที่เป็นเด็กและเยาวชนตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา กล่าวคือ บุคคลที่มีสถานะภาพเป็นเด็กที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิไม่ต้องรับโทษทางอาญา แต่ศาลสามารถกำหนดให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลที่เป็นเด็กได้ ส่วนกรณีที่เป็นเยาวชนเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะใช้มาตรการใดเพื่อ

ลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาได้ โดยศาลสามารถใช้ได้ถึงการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 และวิธีการเพื่อความปลอดภัย อันเป็นดุลพินิจของศาล

2. กฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ด้วยว่า บุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี หากได้ทำการสมรสถูกต้องตามกฎหมายให้ถือว่าบุคคลนั้นได้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายแล้ว โดยจะไม่ถือว่าอยู่ในความหมายของคำว่า “เด็ก” แต่ในส่วนของกฎหมายของประเทศไทยไม่ได้กำหนดเช่นนั้น โดยให้คำนิยามว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งตามนิยามนี้แม้ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสแล้วก็ยังคงเป็นเยาวชนตามความหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคล เช่นว่านั้นแตกต่างกันในทางกฎหมายดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น

3. กฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากที่ได้ให้ความหมายของคำว่าเด็กที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีการให้ความหมายของคำนิยามเกี่ยวกับเด็กที่ต้องได้รับความคุ้มครองอีกด้วย เช่น เด็กที่ต้องการการปกป้องพิเศษ เด็กพิการ เด็กที่ถูกประละ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กกำพร้า เด็กกำพลอย เด็กที่ถูกทำร้ายร่างกาย เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี เด็กด้อยโอกาส และเด็กกระทำผิด ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ข้อ 2.1.2 ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ของประเทศไทยมิได้ให้คำนิยามความหมายของเด็กดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ด้วย

4.1.3 วิเคราะห์การกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน

การศึกษาวิเคราะห์ถึงการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจจากภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรของประเทศจึงสมควรได้รับการปกป้อง คุ้มครองและพัฒนาให้เจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างสมบูรณ์ แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและผลจากการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดการละเมิดสิทธิเด็กในรูปแบบต่างๆ เช่น เด็กถูกนำไปแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและถูกบังคับใช้แรงงานเด็กที่ถูกชักจูงหรือบีบบังคับให้ค้าประเวณีหรือกระทำการอื่นๆเกี่ยวกับเพศหรือสิ่งลามก เด็กที่ใช้ยาเสพติด เด็กที่ถูกชักจูงหรือบีบบังคับให้ประกอบอาชญากรรมตลอดจนปัญหาการอพยพของประชากรเข้าสู่เขตเมืองหรือเขตอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้เด็กและเยาวชนที่ครอบครัวยากจนในเขตเมืองประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสุขภาพจิต อาชญากรรม เด็กเร่ร่อนและยาเสพติด นอกจากนั้นแล้ววิถีชีวิตและค่านิยมต่าง ๆ

ของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดปัญหาด้านจริยธรรมและศีลธรรมติดตามมามากยิ่งขึ้น ผลจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เด็กและเยาวชนไม่อาจปรับตัวได้ ทำให้มีโอกาสกระทำผิดในรูปแบบต่าง ๆ หลากหลายยิ่งขึ้น อาทิเช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความสัมพันธ์ทางเพศและปัญหารักร่วมเพศ จากปัญหาที่เป็นมูลเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนดังที่ได้กล่าวข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่ามูลเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่มิได้เกิดขึ้นจากปัญหาหรือพฤติกรรมที่มุ่งจะกระทำผิดของเด็กและเยาวชนโดยตรง แต่มูลเหตุของการกระทำผิดส่วนใหญ่ก็มาจากสาเหตุในครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้ามาด้วย ฉะนั้นการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงเห็นได้ว่า สถาบันทางสังคมมีความบกพร่องไม่เหมาะสมอันเป็นสาเหตุทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดและกลายเป็นอาชญากรรม

ดังนั้นจากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามูลเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่ามูลเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมิได้เกิดจากความรู้สึกภายในจิตใจของเด็กเพียงประการเดียว แต่มูลเหตุแห่งการกระทำผิดส่วนใหญ่เป็นสาเหตุมาจากปัญหาความล้มเหลวของสถาบันทางสังคมเป็นหลัก ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น องค์การระหว่างประเทศจึงให้ความสำคัญกับการให้ความสำคัญสิทธิเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดด้วยความสามารถทางร่างกายและจิตใจและเป็นผู้อ่อนวัยขาดประสบการณ์และวิจารณญาณที่ดี ความรู้สึกนึกคิด การรู้ผิดชอบชั่วดียังไม่เท่าผู้ใหญ่ที่อาจเกิดจากขาดการอบรมเลี้ยงดูหรือได้รับการปลูกฝังมาอย่างผิด ๆ เติบโตในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี โดยจะเห็นได้จากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ได้วางหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กในด้านต่าง ๆ ไว้ ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีของเด็กและเยาวชนตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาจะได้รับการคุ้มครองและการปฏิบัติดังเช่นกับผู้ต้องหาคดีอาญาที่เป็นผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไปแล้ว ยังได้รับการพิจารณาและการคุ้มครองเป็นพิเศษ โดยใช้หลักการปฏิบัติและวิธีพิจารณาคดีแตกต่างไปจากวิธีการที่ใช้กับผู้ใหญ่กระทำผิด กล่าวคือ คดีอาญาที่ผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำผิด การสอบสวนดำเนินคดีจะมุ่งไปในทางค้นหาพยานหลักฐาน เพื่อนำมายืนยันสำหรับลงโทษผู้กระทำผิด แต่คดีอาญาที่เด็กเป็นผู้กระทำผิดจะใช้วิธีการในทางค้นหามูลเหตุที่ทำให้เด็กกระทำผิดและดำเนินการแก้ไขมูลเหตุที่เสีย โดยเฉพาะวิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาให้แตกต่างจากวิธีการปฏิบัติที่ใช้กับผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ได้วิเคราะห์มาแล้วถึงมูลเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่กล่าวมาข้างต้น

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงมาตรการและการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนของทั้งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศไทยต่างก็ใช้กฎหมายเป็น

เครื่องมือสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะทั้งสองประเทศต่างเป็นประเทศภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 จึงต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ เพื่ออนุวัติตามกรอบข้อตกลงเบื้องต้นของอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งจะได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นในหัวข้อต่อไป

4.1.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

การศึกษานี้ในส่วนของหลักการคุ้มครองสิทธิของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 ได้กำหนดหลักการของการคุ้มครองสิทธิเด็กในเรื่องต่าง ๆ ที่เด็กจะได้รับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก แต่การศึกษานี้ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาจะเน้นการวิเคราะห์หลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาเป็นหลัก เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 ว่าได้ให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาว่าสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 ในข้อ 37, 39 และข้อ 40 ซึ่งได้ศึกษามาแล้วในหัวข้อ 2.3 หรือไม่

สำหรับหลักการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการทางความคิดของการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและประวัติความเป็นมาของการบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเล็งเห็นความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิเด็กแล้ว ดังที่ได้ศึกษามาแล้วในหัวข้อ 2.4 สามารถวิเคราะห์ได้ว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยเฉพาะกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งกฎหมายที่เป็นหลักในการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กที่สำคัญ คือ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนเอาไว้ เด็กก็คือประชาชนคนหนึ่งย่อมได้รับการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญเช่นนั้น ซึ่งจะเห็นได้จากการกำหนดหลักการสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเด็กไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาตรา 6 ความว่า "รัฐปกป้องสิทธิอิสรภาพและสิทธิประชาธิปไตยของประชาชน ที่ไม่มีใครจะละเมิดได้ทุกองค์และพนักงานของรัฐต้องโฆษณาอบรมบรรณานโยบายและระเบียบกฎหมายให้ประชาชนและพร้อมกันจัดตั้งปฏิบัติ เพื่อรับประกันสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชนห้ามทุกการกระทำแบบอาชญาสิทธิ ช่มชู้ อันจะก่อความเสียหายถึงเกียรติศักดิ์ศรี ร่างกาย ชีวิต จิตใจและทรัพย์สินมบัติของประชาชน" และ

มาตรา 42 ความว่า “พลเมืองลาวมีสิทธิ โดยไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ทางด้านร่างกาย เกียรติศักดิ์ศรี และเคหะสถาน พลเมืองลาวจะไม่ถูกจับตัวหรือตรวจค้นเคหะสถานถ้าหากไม่มีคำสั่งของอัยการหรือศาลเว้นเสียแต่ในกรณีที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย” นอกจากนั้นกฎหมายอาญาที่ได้กำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ ตามมาตรา 7 ความว่า “ผู้กระทำความผิดทางอาญานั้นต้องเป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ไม่เป็นคนบ้าและต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป” และที่สำคัญภายหลังจากที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ในปี ค.ศ.1991 ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ.2006 ก็ได้บัญญัติกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถือว่าเป็นรูปธรรมและแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเด็ก กล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเด็กเป็นการเฉพาะ จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นลำดับและสอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990

แต่อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ประกาศใช้นั้นยังมีข้อบกพร่องในหลายประการ กล่าวคือ หลักการหรือมาตรการทางกฎหมายที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้บัญญัติขึ้นมานั้นยังขาดความมั่นคงและคลุมเครือในการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่กำหนดขึ้นยังขาดความมั่นคง คือ หลักการสำคัญที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กยังไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังนั้นหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น ๆ ที่เป็นลำดับรอง ก็จะทำให้ไร้ความหมาย ขาดความมั่นคง เนื่องจากกฎหมายอื่นเหล่านั้นง่ายแก่การแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและยกเลิก อันจะส่งผลกระทบต่อได้รับความคุ้มครองสิทธิของเด็ก ส่วนในประเด็นต่อมาที่ว่าหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้นยังมีความคลุมเครือยากแก่การบังคับใช้ในทางปฏิบัติระหว่างกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กกับกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาที่การบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติยังต้องยึดหลักการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาเป็นหลัก ส่งผลต่อการได้รับความคุ้มครองสิทธิของเด็ก ด้วยเหตุผลตามข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้นทำให้วิเคราะห์ได้ว่า แม้โดยหลักการทั่วไปแล้วถือว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักการตามกรอบของข้อตกลงในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ซึ่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าเป็นภาคีสมาชิก แต่เมื่อพิจารณาถึงความเป็น

จริงในทางปฏิบัติแล้วสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ประกอบกับปัจจัยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการบังคับใช้มาตรการทางด้านกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลบังคับใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยเฉพาะกรณีเด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา

สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงความพยายามในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเด็กยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาทางด้านความคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยได้ออกมาตรการต่าง ๆ ทั้งในรูปของกฎหมายและในรูปของคำสั่งหรือประกาศของคณะปฏิวัติรัฐประหาร กรณีที่การปกครองประเทศอยู่ในช่วงภายหลังการทำปฏิวัติรัฐประหารเป็นผลสำเร็จ แต่ด้วยเหตุปัจจัยในทางการเมืองการปกครองที่ขาดความมั่นคง ส่งผลให้การให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศไทยแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของผู้มีอำนาจปกครองประเทศในแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้พอสรุปได้ว่าพัฒนาการทางความคิดในการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยการออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเด็ก ในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ได้มีพระราชบัญญัติลักพา จ.ศ.1227 (พ.ศ.2406) และกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งได้กำหนดวิธีปฏิบัติต่อเด็ก และเยาวชนไว้เป็นพิเศษโดยคำนึงถึงอายุ และความรับผิดชอบของเด็ก ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแทบทุกฉบับได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิของเด็ก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จากที่กล่าวมาจะพบว่าประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ได้ให้ความสำคัญกับการให้ความสำคัญสิทธิเด็ก โดยใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเด็ก ดังจะเห็นได้จากการบัญญัติหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศ อันเป็นการให้การรับรองและควบคุมสิทธิของเด็ก นอกจากนั้นยังมีกฎหมายเฉพาะที่ออกเพื่ออนุวัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเด็กได้รับการรับรองและคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ มีทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเด็กเฉพาะ คือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับประกันสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกทรมานหรือเลือกปฏิบัติต่อเด็ก คือประมวลวิธีพิจารณาคดีความอาญา ซึ่งมุ่งเน้นให้การรับรองสิทธิเด็กตั้งแต่กระบวนการจับกุม คุมขัง

สืบสวนสอบสวน ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ ที่เด็กพึงจะได้รับการคุ้มครองสิทธิ จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่าประเทศไทยได้เล็งเห็นและให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็ก ซึ่งหลักการอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่นำมาบัญญัติในกฎหมาย ถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของเด็กอย่างมากก็ตาม แต่เชื่อว่าในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายจะเป็นหลักประกันการคุ้มครองมิให้เด็กถูกละเมิดสิทธิหรือเลือกปฏิบัติได้เสมอไป ในความเป็นจริงแล้วปัญหาการถูกลิดรอนสิทธิและการเลือกปฏิบัติต่อเด็กยังเกิดขึ้นอยู่เป็นเนืองนิตย์ในการบังคับใช้กฎหมายของผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย

จากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทยแล้วพบว่าทั้งสองประเทศต่างให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังจะเห็นได้จากมาตรการทางกฎหมายที่ทั้งสองประเทศบัญญัติขึ้นเพื่อให้เป็นเครื่องมือของการคุ้มครองสิทธิเด็กต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้รับการรับรองสิทธิและการปฏิบัติต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาได้รับความคุ้มครองสิทธิ เมื่อพิจารณาถึงหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้วจะเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งสองประเทศต่างมีหลักการอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กสอดคล้องกับข้อตกลงในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ที่ทั้งสองประเทศเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าทั้งสองประเทศจะนำหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กเข้ามากำหนดไว้ในกฎหมายของทั้งสองประเทศซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างอันจะส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งสองประเทศแตกต่างกัน กล่าวคือ

1. แม้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจะได้นำหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กมากำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กก็ตาม แต่หลักการดังกล่าวยังขาดความมั่นคงและหย่อนยานในการบังคับใช้ กล่าวคือ การนำหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กมิได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของการปกครองประเทศ แต่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองเป็นเหตุให้ขาดหลักประกันที่มั่นคงเพราะกฎหมายลำดับรองสามารถแก้ไขได้ง่ายกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท ผลจากข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กหย่อนยาน ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัจจัยทางด้านบุคลากรผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญและเคยชินแนวทางการปฏิบัติแบบ

เท่าในการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะทั่วไปมากกว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะ จากเหตุผลดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการคุ้มครองสิทธิเด็กตามหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังมีได้เป็นรูปธรรม เพราะเหตุปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมา ซึ่งต่างจากปัญหาของประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยจะเห็นได้จากการนำหลักการดังกล่าวบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่บังคับใช้ในการปกครองประเทศ ส่งผลให้หลักประกันเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กมีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างมั่นคง กฎหมายฉบับอื่น ๆ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งที่เป็นกฎหมายเฉพาะ คือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 และกฎหมายทั่วไปคือประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตลอดจนคำสั่งหรือประกาศคณะปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งมีศักดิ์ทางกฎหมายเทียบเท่าพระราชบัญญัติต่างต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมิได้ ทำให้หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กมีความมั่นคงและนำมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ซึ่งต่างจากกรณีของประเทศไทย ประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับการลิดรอนหรือเลือกปฏิบัติต่อเด็กเชื่อว่า จะหมดไปหรือลดน้อยลงแต่อย่างใด ซึ่งในประเด็นปัญหานี้ก็เหมือนกับประเทศไทย ประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัญหาทั้งหมดล้วนเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายของผู้มีอำนาจตามกฎหมายขาดความหย่อนยาน รวมถึงปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมที่ปรากฏให้เห็นถึงความหย่อนยานและเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาระหว่างประเทศไทยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

การศึกษาในหัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของประเทศไทยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเปรียบเทียบกับประเทศไทย โดยจะวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก หลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวนสำหรับผู้ต้องหาเด็กและการปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาเด็ก เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายและแนวปฏิบัติของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ทั้งนี้การศึกษานี้วิเคราะห์ในหัวข้อนี้จะนำหลักการที่เป็นข้อตกลงของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ซึ่งทั้งสองประเทศ

เป็นภาคีสมาชิกเข้ามาเป็นหลักในการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบถึงความแตกต่างของมาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาศึกษาของทั้งสองประเทศ

4.2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

นับแต่เกิดแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็กขึ้น จนกระทั่งพัฒนาถึงขั้นจัดทำกฎหมายและตราสารระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในทุกด้าน สิทธิเด็กในคดีอาญาไม่ว่าจะตกในฐานะผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือพยาน โดยแนวคิดการแยกกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กต่างหากจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศฉบับที่สำคัญมากที่สุดในปัจจุบัน คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 (Convention on the Rights of the Child 1990) อนุสัญญานี้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้รัฐภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญานี้ มีพันธกรณีที่จะปฏิบัติต่อเด็กทั้งหลายและได้บัญญัติถึงสิทธิที่เด็กควรได้รับการคุ้มครอง ซึ่งการศึกษาวิเคราะห์ในหัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของทั้งสองประเทศ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยอาศัยหลักการที่เป็นข้อตกลงของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ซึ่งทั้งสองประเทศเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญานี้ดังกล่าว ในข้อ 40 3. โดยกำหนดว่า รัฐภาคีต้องหาทางส่งเสริมให้มีการตรากฎหมาย กำหนดกระบวนการพิจารณา จัดตั้งหน่วยงาน และสถาบันที่ใช้กับเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีต่อไปนี้

ก) การกำหนดอายุขั้นต่ำซึ่งเด็กที่มีอายุต่ำกว่านั้นจะถือว่าไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา

ข) เมื่อเห็นว่าเหมาะสม และเป็นที่ต้องการ ให้กำหนดมาตรการที่ใช้กับเด็กโดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ โดยต้องเคารพสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเต็มที่

สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นับแต่มีการสถาปนาเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นต้นมาได้กำหนดให้มีรูปแบบการปกครอง โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศ แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับแรกก็ประกาศใช้บังคับยังมีได้บัญญัติถึงสิทธิเด็กไว้โดยเฉพาะ แต่จะบัญญัติในลักษณะทั่วไป กล่าวคือ การบัญญัติถึงการรับรองและคุ้มครองสิทธิของพลเมืองไว้ แต่ต่อมาในปี ค.ศ.2003 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับแรก ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติเรื่องสิทธิของประชาชนจะเห็นว่าการ

เพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนเพิ่ม ทำให้สิทธิของประชาชนได้รับการคุ้มครองอย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งนับได้ว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เล็งเห็นความสำคัญของการรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนเพื่อความเป็นอิสระและเสมอภาคของมนุษยชนโดยทั่วไป ทั้งนี้โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ มาตรา 6 บัญญัติว่า “รัฐปกป้องสิทธิอิสรภาพและสิทธิประชาธิปไตยของประชาชน ที่ไม่มีใครจะละเมิดได้ทุกองค์กรและพนักงานของรัฐ ต้องโฆษณาอบรมบรรณานโยบายและระเบียบกฎหมายให้ประชาชนและพร้อมกันจัดตั้งปฏิบัติ เพื่อรับประกันสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชนห้ามทุกการกระทำแบบอาญาสิทธิ ช่มชู้ อันจะก่อความเสียหายถึงเกียรติศักดิ์ศรี ร่างกาย ชีวิต จิตใจและทรัพย์สินสมบัติของประชาชน” และ มาตรา 42 บัญญัติว่า “พลเมืองลาวมีสิทธิ โดยไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ทางด้านร่างกาย เกียรติศักดิ์ศรี และเคหะสถาน พลเมืองลาวจะไม่ถูกจับตัวหรือตรวจค้นเคหะสถานถ้าหากไม่มีคำสั่งของอัยการหรือศาลเว้นเสียแต่ในกรณีที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย” จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้รัฐต้องปกป้องสิทธิของประชาชนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทุกคน ซึ่งก็รวมถึงประชาชนที่เป็นเด็กด้วย นอกจากนี้ภายหลังจากที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่ออนุวัติรตามกรอบข้อตกลงของอนุสัญญาฉบับดังกล่าว ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. กฎหมายอาญาที่มีผลบังคับใช้ใน ค.ศ.1990 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ.2005 ซึ่งมีหลายบทมาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก กล่าวคือ มีการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของบุคคลที่ต้องรับโทษทางอาญาเอาไว้ตาม มาตรา 7 วรรคท้าย บัญญัติว่า “ผู้กระทำความผิดทางอาญาต้องเป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะ ไม่เป็นคนวิกลจริต และมีอายุ 15 ปีขึ้นไป” นอกจากนี้ยังได้กำหนดมาตรการที่ใช้กับบุคคลที่กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีไว้ตาม มาตรา 53 บัญญัติว่า “สำหรับเด็กอายุยังไม่ถึง 15 ปี ที่ได้กระทำความผิด ซึ่งเป็นอันตรายต่อสังคมนั้น ให้ใช้มาตรการบังคับดังนี้

1. ให้ขอภัยผู้เสียหายด้วยวิธีการอันเหมาะสม
2. ชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งโดยพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง
3. ส่งให้ผู้ปกครองเด็กติดตามศึกษาอบรม
4. ส่งให้องค์การปกครองและองค์การจัดตั้งสังคมติดตามศึกษา

อบรม

สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปีหากได้กระทำผิดทางอาญาในฐานะลหุโทษและโทษานุโทษนั้น ศาลจะนำไปใช้มาตรการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ก็ได้" จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดเกณฑ์อายุบุคคลที่ต้องรับผิดทางอาญาไว้และการกำหนดมาตรการลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีไว้ นั้นถือว่าสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ข้อ 40 3 ก) และ ข) ดังที่กล่าวข้างต้น

2. กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยจะเห็นว่ากฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ได้กำหนดถึงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาเกี่ยวกับการควบคุมตัวเด็กเพื่อมิให้เด็กถูกนำไปเข้าเรือนจำปะปนกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ตามมาตรา 4 ข้อ 5 บัญญัติว่า "เด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี กระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์ เด็กจะถูกส่งตัวไปสถานกักกัน เพื่อศึกษาอบรม" นอกจากนี้ยังกำหนดให้เด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือจำเลยต้องมีผู้ปกป้องตาม มาตรา 35 วรรคสาม บัญญัติว่า "ในกรณีผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นเด็กที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี, คนหูหนวก เป็นใบ้ คนปัญญาอ่อน วิกลจริต คนที่ไม่รู้ภาษาลาว และบุคคลที่กฎหมายกำหนดโทษประหารชีวิต จำเป็นต้องมีผู้ปกป้อง ถ้าหากผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีผู้ปกป้องศาลจะเป็นผู้แต่งตั้งทนายความให้โดยหน้าที่" การที่กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญากำหนดวิธีการพิจารณาที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายต้องปฏิบัติต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องปฏิบัติตาม มาตรา 4 ข้อ 5 และ มาตรา 35 วรรคสาม นั้นสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ในข้อ 40 1 2 ข) (2) (6) โดยกำหนดว่า

1. รัฐภาคีจะตระหนักถึงสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาจะต้องได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรี และคุณค่าของเด็ก ต้องคำนึงถึงอายุของเด็ก

2. เพื่อการนี้ และโดยคำนึงถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของตราสารระหว่างประเทศ รัฐภาคีประกันว่า

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วสามารถวิเคราะห์ได้ว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยได้บัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือของการคุ้มครองสิทธิเด็ก ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 กฎหมายอาญาและกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ซึ่งได้กำหนด

หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาไว้ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990

ในส่วนของประเทศไทยกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญานั้น เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้วก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่าประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ได้ให้หลักประกันและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้โดยชัดแจ้ง กล่าวคือ รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศได้บัญญัติให้มีการคุ้มครองสิทธิของประชาชนไว้อย่างชัดแจ้งในมาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้...” ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ในข้อ 37 ก,ข,ค. โดยกำหนดว่า รัฐภาคีประกันว่า

ก) จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัวสำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ข) จะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยผลการจับกุม กักขัง หรือจำคุกเด็ก จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม

ค) เด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม และด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีที่ติดตัวตั้งแต่เกิดของมนุษย์ และในลักษณะที่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลในวัยนั้น โดยเฉพาะเด็กที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กที่จะไม่แยกเช่นนั้น และเด็กมีสิทธิติดต่อกับครอบครัวทางหนังสือได้ตอบ และการเยี่ยม เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติที่นำหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กไปบัญญัติจะต้องสอดคล้องกับหลักการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ซึ่งจะเห็นได้จากการกำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่จะต้องรับผิดทางอาญาไว้ ตามมาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ในข้อ 40 3 ก) โดยกำหนดว่า “การกำหนดอายุขั้นต่ำซึ่งเด็กที่มีอายุต่ำกว่านั้นจะถือว่าไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา” และยังกำหนดมาตรการที่ใช้บังคับแก่เด็กและเยาวชนไว้ตาม มาตรา 74,75,และมาตรา 77 กล่าวคือ มาตรา 74 มีสาระสำคัญบัญญัติว่า “เด็กอายุกว่า 10 ปีแต่ยังไม่เกิน 15 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่

ศาลมีอำนาจดำเนินการแก่เด็ก เช่น ว่ากล่าว ตักเตือนแล้วปล่อยให้ หรือจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็คนั้นอาศัยอยู่ด้วยมาตักเตือน เป็นต้น ..."

มาตรา 75 มีสาระสำคัญบัญญัติว่า "ผู้ใดอายุกว่า 15 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปี กระทำการ อันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่ปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้ สำหรับส่วนผิดลงกึ่งหนึ่ง"

มาตรา 77 มีสาระสำคัญบัญญัติว่า "ให้ศาลวางข้อกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็คนั้นอาศัยอยู่ เพื่อระวังมิให้เด็กก่อเหตุร้ายตามความในมาตรา 74 (2)" ซึ่งสอดคล้อง กับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ในข้อ 40 3 ข) โดยกำหนดไว้ว่า "เมื่อเห็นว่าเหมาะสม และเป็นที่ต้องการ ให้กำหนดมาตรการที่ใช้กับเด็กโดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ โดยต้อง เคารพสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเต็มที่" และการคุ้มครองประพฤติซึ่งเป็นการ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษเพียงอย่างเดียว และขณะเดียวกันยังเป็นการส่งเสริม ให้ผู้กระทำความผิดมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคมปกติด้วย กล่าวคือ มาตรา 39 บัญญัติว่า "วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้ 1) กักกัน 2) ห้ามเข้าเขตกำหนด 3) เรียกประกันทัณฑ์บน 4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล 5) ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง หรือวิธีการตามมาตรา 64 วรรค สอง และมาตรา 147 บัญญัติว่า 1. เมื่อผู้ที่ศาลเรียกประกันทัณฑ์บนไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือหา ประกันทัณฑ์บนไม่ได้ ศาลมีอำนาจตามมาตรา 46 วรรค 2 คือ อาจสั่งให้กักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำ ทัณฑ์บนหรือหาประกันมาให้ศาล แต่ไม่ให้ศาลกักขังเกินกว่า 6 เดือน

2. ศาลอาจสั่งห้ามผู้นั้นเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

3. ถ้าผู้นั้นทำผิดทัณฑ์บน ศาลมีอำนาจ

(1) สั่งให้ผู้นั้น ชำระเงินไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บน

(2) ถ้าผู้นั้นไม่ยอมชำระก็ให้ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรืออาจกักขังแทนค่าปรับได้

โดยนำมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ

หรือโดยการคุมประพฤติตาม มาตรา 56 วรรคแรก บัญญัติว่า "การกำหนดหลักเกณฑ์ ความผิด ซึ่งเข้าเกณฑ์การคุมประพฤติไว้ดังนี้ คือ

(1) ความผิดที่ได้กระทำขึ้นนั้นเป็นความผิดซึ่งมีโทษจำคุก

(2) ความผิดนั้นศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุก ไม่เกิน 2 ปี

(3) "ไม่ปรากฏว่าผู้ยื่นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือถ้าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโทษประมาทหรือความผิดลหุโทษ"

จากข้อเท็จจริงของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศไทยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิเด็ก กรณีที่เด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการที่เป็นข้อตกลงของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 กล่าวคือ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนถึงหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่งผลให้การคุ้มครองสิทธิเด็กได้รับการรับรองอย่างชัดเจน กฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะขัดหรือแย้งกับหลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้มิได้ ทำให้หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กมีความมั่นคงยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาจะได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงของการบังคับใช้กฎหมายของผู้มีอำนาจตามกฎหมายยังคงรับประกันมิได้ทั้งหมดว่า การบังคับใช้กฎหมายจะกระทำโดยเสมอภาคเท่าเทียมกันเลยทีเดียว

จากที่ได้วิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งสองประเทศแล้วสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ทั้งสองประเทศนำมากำหนดเป็นบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งพอจะวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ดังนี้ จะพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งสองประเทศต่างสอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 และโดยเนื้อหาของบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน แต่ก็มีหลักการของกฎหมายบางประเทศที่ทั้งสองประเทศกำหนดหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้แตกต่างกัน กล่าวคือการกำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่ต้องรับผิดทางอาญา ซึ่งกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของบุคคลที่ต้องรับโทษทางอาญาไว้ที่ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี (มาตรา 7) ซึ่งต่างจากกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่กำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่ต้องรับโทษทางอาญาไว้ที่ บุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 10 ปี (มาตรา 73) การกำหนดอายุขั้นต่ำของบุคคลที่ต้องรับโทษทางอาญาไว้แตกต่างกันย่อมส่งผลในทางกฎหมายที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของเด็กในอันที่จะได้รับความคุ้มครองแตกต่างกัน กล่าวคือ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของบุคคลที่ต้องรับโทษไว้สูงกว่ากฎหมายของประเทศไทย ย่อมพิจารณาได้ว่าการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้วางหลักการให้ความสำคัญคุ้มครองบุคคลไว้กว้างกว่าของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจาก

ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายที่เป็นการเฉพาะกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก คือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ในมาตรา 4 โดยให้ความหมายคำว่า "เด็ก" หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ "เยาวชน" หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ จากคำนิยามความหมายของเด็กดังกล่าวทำให้เห็นว่าประเทศไทยได้ใช้เกณฑ์อายุของบุคคลเป็นเกณฑ์แบ่งแยกสถานะเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลต่อความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลดังที่กฎหมายอาญากำหนดไว้ในมาตรา 74 และมาตรา 75 เมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสองฉบับของประเทศไทยประกอบกันแล้วจะพบว่า บุคคลที่มีอายุกว่า 10 ปีแต่ยังไม่เกิน 15 ปี ซึ่งมีสถานะเป็นเด็ก แม้ได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดทางอาญา แต่ก็ไม่ต้องรับโทษทางอาญา แต่ศาลจะมีอำนาจใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัย มาตรา 39 มาบังคับแก่เด็กเท่านั้น ในส่วนของบุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีแต่ไม่เกิน 18 ปี ถือว่ามีสถานะเป็นเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา แม้จะต้องรับโทษทางอาญา แต่ก็ยังเป็นดุลพินิจของศาลที่จะเป็นผู้กำหนดโทษหรือไม่ก็ได้ (มาตรา 75) จะเห็นได้ว่าแม้ว่าประเทศไทยจะกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของบุคคลที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ต่ำกว่าอายุขั้นต่ำที่กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดดังที่กล่าวข้างต้นแล้วก็จะพบว่า การคุ้มครองสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญายังคงสอดคล้องและอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990

4.2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

การศึกษาวิเคราะห์ในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของทั้งประเทศว่า แต่ละองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กมีอำนาจหน้าที่อย่างไรบ้าง

สำหรับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นได้จัดวางให้มีสามองค์กร กล่าวคือ พนักงานสอบสวน อัยการ และศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาและกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ไว้ ซึ่งการใช้อำนาจขององค์กรทั้งสามที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญานั้น โดยรัฐธรรมนูญแห่ง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ.2003 มาตรา 42 บัญญัติว่า "พลเมืองลาวมีสิทธิ โดยไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ทางด้านร่างกาย เกียรติศักดิ์ศรี และเคหสถาน พลเมืองลาวจะไม่ถูกจับตัวหรือตรวจค้นเคหสถานถ้าหากไม่มีคำสั่งของอัยการหรือศาลเว้นเสียแต่ในกรณีที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย" ประกอบกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 7 ที่กำหนดหลักประกันในการสู้คดีแก่ผู้ต้องหาและหลักประกันสิทธิที่จะต้องได้รับการคุ้มครองจากองค์กรที่มีอำนาจเกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาไว้ ซึ่งบัญญัติว่า ศาล อัยการ พนักงานสอบสวนต้องเป็นหลักประกันในการสู้คดีแก่ผู้ต้องหา จากที่กล่าวจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาได้กำหนดหลักประกันสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายที่ให้พลเมืองต้องถูกละเมิดหรือลดรอนสิทธิของตนจากการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ทั้งเด็กซึ่งเป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ย่อมได้รับสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปและยังได้รับการคุ้มครองสิทธิด้วยวิธีการพิเศษที่แตกต่างจากบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ทั่วไป กรณีที่เด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งสามารถวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาที่เป็นเด็กถึงสามองค์กร แต่การศึกษาจะเน้นเฉพาะสององค์กรที่ถือว่าเกี่ยวข้องโดยตรงและจะขาดเสียมิได้ ในขั้นก่อนการพิจารณาคดีอาญา กล่าวคือ ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน และอัยการ ซึ่งต้องเข้ามาใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา พอจะวิเคราะห์ได้ดังนี้

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับหลักประกันสิทธิของบุคคลที่เป็นพลเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นหลักประกันสิทธิของพลเมืองทุกคน ซึ่งรวมถึงเด็กด้วย จากบทบัญญัติดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา กล่าวคือ การจับตัวเด็กจะต้องมีคำสั่งจากอัยการหรือศาล ตำรวจถึงจะดำเนินการจับกุมตัวเด็กได้ ยกเว้นกรณีที่เป็นการจับตัวผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ซึ่งถือเป็นหลักประกันสิทธิเด็กที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดโดยองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ข้อ 40 ข(3) แต่เมื่อพิจารณาถึงอำนาจขององค์กรที่กฎหมายให้อำนาจเท่าเทียมกับศาล กรณีการออกคำสั่งจับตัวบุคคลนั้นถือว่ายังไม่เหมาะสม กล่าวคือ การให้อำนาจแก่พนักงานอัยการเท่ากับศาลในการออกหมายค้น_หมายจับ ซึ่งต่างจากกรณีของประเทศไทยที่อำนาจพิจารณาออกหมายค้น_หมายจับเป็นอำนาจของศาลเพียงองค์กรเดียว นอกจากหลักประกันสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญายังได้กำหนดถึง

หลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิจากองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางอาญา ทั้งสามารถวิเคราะห์ถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. พนักงานสอบสวน กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กำหนดให้มีองค์กรสืบสวน สอบสวนและพนักงานสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 23 ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการเปิดการสืบสวน สอบสวน ภายใต้การกำกับและตรวจสอบของพนักงานอัยการในการออกคำสั่งเปิดหรือปิดการสอบสวนตาม มาตรา 38 ในกรณีที่หัวหน้าองค์กรสืบสวน สอบสวน หากออกคำสั่งไม่เปิดการสืบสวน สอบสวน โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ อัยการต้องออกคำสั่งยกเลิกคำสั่งไม่เปิดการสืบสวนสอบสวนนั้น แล้วออกคำสั่งเปิดการสืบสวน สอบสวนด้วยตนเอง" ในส่วนของพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว แต่จะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิเด็กกรณีที่เกิดเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 ข้อ 9 (1) ที่กำหนดว่า "รัฐภาคีจะประกันว่าเด็กจะไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่ ในกรณีที่หน่วยงานมีอำนาจ และต้องได้รับการทบทวนโดยศาล..." นอกจากนี้พนักงานสอบสวนยังมีอำนาจออกคำสั่งไม่เปิดการสืบสวนสอบสวนกรณีที่ไม่มีข้อมูลหนักแน่นอันเป็นเหตุให้การดำเนินคดีอาญาต้องระงับไป แต่การออกคำสั่งดังกล่าวก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ ซึ่งคู่ความสามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ตาม มาตรา 54 จะเห็นว่าการใช้อำนาจตามกฎหมายของพนักงานสอบสวนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตกอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ ซึ่งถือว่าเป็นหลักประกันสิทธิเด็กที่เกิดเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเป็นรูปธรรมและเต็มรูปแบบ

2. พนักงานอัยการ

พนักงานอัยการของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวถือว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากและมีอำนาจมากกว่าองค์กรอื่นใดในกระบวนการยุติธรรม ดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วถึงอำนาจการออกคำสั่งค้น จับกุมบุคคลที่เท่ากับอำนาจของศาล ซึ่งอำนาจของพนักงานอัยการของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในกรณีที่เด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาก็มีอำนาจเช่นเดียวกับกรณีที่ผู้ใหญ่ตกเป็นผู้ต้องหา จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่าพนักงานอัยการของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากกว่าองค์กรอื่นใดในกระบวนการยุติธรรม

3. ศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กได้กำหนดให้มีศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิดขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ควบคุมตัวจำเลยที่เป็นเด็กภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ซึ่งศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิดจะมีได้อำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กในขั้นก่อนการพิจารณาพิพากษาของศาล ซึ่งศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิดจัดตั้งขึ้นเพื่อแยกเด็กที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษมิให้เข้าไปถูกควบคุมตัวร่วมกับนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่โดยทั่วไป

สำหรับประเทศไทยองค์กรที่มีอำนาจในชั้นสอบสวน คือพนักงานสอบสวน สถานพินิจ และพนักงานอัยการ กรณีพนักงานสอบสวนที่ทำหน้าที่สอบสวนเด็กก็เป็นพนักงานสอบสวนที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจสอบสวนไว้ ซึ่งมีอำนาจสอบสวนทั้งผู้ใหญ่และเด็กด้วย การปล่อยชั่วคราวเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่ที่มีไต่อำนาจของฝ่ายตำรวจ หากแต่เป็นอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจ ในส่วนพนักงานอัยการของไทยมีอำนาจเช่นเดียวกับกรณีที่ต้องหาเป็นผู้ใหญ่ แต่มีข้อที่เพิ่มเติม คือพนักงานอัยการเป็นหนึ่งในสหวิชาชีพที่เข้าร่วมสอบปากคำเด็ก ส่วนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของไทย เป็นหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจตั้งแต่การพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยตัวเด็ก การควบคุมและฝึกอบรมเด็ก

จากที่ได้วิเคราะห์ถึงอำนาจขององค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของทั้งสองประเทศ เมื่อพิจารณาแล้วก็จะเห็นว่า องค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กมีอำนาจที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลักประกันสิทธิเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองที่แตกต่างกันหลายประการ ดังนี้

1. ในส่วนอำนาจของพนักงานสอบสวนทั้งสองประเทศก็มีอำนาจเหมือนกัน กล่าวคือพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งผู้ที่มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวคืออัยการ ส่วนของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำร้องดังกล่าว แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างกันของทั้งสองประเทศ คือการขอหมายค้นหมายจับของพนักงานสอบสวน กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดให้อำนาจอัยการหรือศาลเป็นผู้มีอำนาจออกหมายค้น หมายจับ ส่วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้ศาลแต่เพียงองค์กรเดียวเป็นผู้มีอำนาจออกหมายค้น หมายจับ

2. ในส่วนอำนาจของพนักงานอัยการของทั้งสองประเทศก็มีอำนาจเหมือนกัน กล่าวคือ นอกเหนือจากอำนาจปกติกรณีที่ต้องหาเป็นผู้ใหญ่แล้วยังมีอำนาจในการเข้าร่วมสอบสวนเด็กเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของพนักงานอัยการของทั้งสองประเทศแล้วก็จะพบว่าพนักงานอัยการของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีอำนาจมาก กล่าวคือ ยกเลิกคำสั่งของหัวหน้าองค์การสืบสวน สอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 73 (7) ขยายระยะเวลาการสืบสวน สอบสวน และระยะเวลาการชั่งชั่งคร่าว มาตรา 73 (10) อำนาจของพนักงานอัยการตาม มาตรา 73 (7),(10) ต่างจากหลักประกันของประเทศไทย ซึ่งอำนาจดังกล่าวเป็นของศาลเป็นเพียงองค์กรเดียว ซึ่งน่าจะเป็นหลักประกันสิทธิของเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาจะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มรูปแบบมากกว่าหลักประกันสิทธิเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. สถานพินิจ ตามกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กำหนดให้มีศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด ซึ่งก็มีลักษณะเช่นเดียวกับสถานพินิจของประเทศไทย แต่มีอำนาจแตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิดของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษเด็กที่กระทำความผิดแล้ว ซึ่งไม่มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาคดี ต่างจากอำนาจของสถานพินิจของประเทศไทย ทั้งเพราะประเทศไทยได้กำหนดกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาไว้อย่างชัดเจนและครอบคลุม ซึ่งสถานพินิจก็เป็นสถานที่สำหรับควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน เพราะเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดจะมีได้ถูกควบคุมที่เรือนจำร่วมกับผู้ต้องโทษที่เป็นผู้ใหญ่โดยทั่วไป ผู้มีอำนาจสูงสุดคือผู้อำนวยการสถานพินิจ อำนาจที่สำคัญและเกี่ยวกับการให้หลักประกันการให้ความคุ้มครองของสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของผู้อำนวยการสถานพินิจคือ อำนาจพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งแตกต่างจากการขอปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ ที่อำนาจของการพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวจะอยู่ที่อำนาจของตำรวจ พนักงานอัยการและศาล แล้วแต่ว่าคดีอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของทั้งสองประเทศนั้น มีทั้งส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลักประกันการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กที่แตกต่างกัน แต่ประเทศไทยจะมีหลักประกันสิทธิเด็กจากการใช้อำนาจตามกฎหมายขององค์กรที่มีอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1990 และหลักการสากลที่เป็นที่

ยอมรับกันโดยทั่วไปของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4.2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวนสำหรับผู้ต้องหาเด็ก ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

การศึกษาในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวนสำหรับผู้ต้องหาเด็กตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงหลักการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่กำหนดไว้ในกฎหมายของทั้งสองประเทศว่าให้มีหลักประกันให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีที่ถูกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำผิดต้องได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษ โดยมีหลักการว่าเด็กควรได้รับการดูแลด้วยความเมตตา และได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยมากกว่าลงโทษจำคุก ซึ่งสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดหลักประกันสิทธิของบุคคลไว้ในมาตรา 42 ที่บัญญัติว่า "พลเมืองลาวมีสิทธิ โดยไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ทางด้านร่างกาย เกียรติศักดิ์ศรี และเคหะสถาน พลเมืองลาวจะไม่ถูกจับตัวหรือตรวจค้นเคหะสถานถ้าหากไม่มีคำสั่งของอัยการหรือศาลเว้นเสียแต่ในกรณีที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย" จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดหลักประกันสิทธิของบุคคลไว้เป็นการทั่วไป แต่มีได้บัญญัติหลักประกันสิทธิของบุคคลที่ถูกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไว้โดยเฉพาะในรัฐธรรมนูญ แต่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 8 บัญญัติว่า "ในคดีอาญา ก่อนมีคำพิพากษาของศาลว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น ต้องสันนิษฐานว่าบุคคลนั้นยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ และต้องปฏิบัติต่อบุคคลนั้นอย่างเหมาะสม" ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1990 ข้อ 40 2 ข(2) ที่ประกันว่า เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าหรือตั้งข้อหาว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญาอย่างน้อยที่สุด จะได้รับหลักประกัน คือ ได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ถึงแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ซึ่งก็มีเหมือนกันในประเทศไทย แต่หลักประกันดังกล่าวนี้ของประเทศไทยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 39 วรรคสอง บัญญัติว่า "ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด" จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากฎหมายของทั้งสองประเทศต่างมีหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่จะได้รับการ

สันนิษฐานว่าบริษัทอื่นน่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายไว้เช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อพิจารณาอีกประการหนึ่งคือในกรณีประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นมิได้บัญญัติหลักประกันดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่กำหนดหลักประกันดังกล่าวไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ที่เป็นกฎหมายลำดับรอง ซึ่งง่ายแก่การแก้ไข เปลี่ยนแปลง ทำให้สิทธิของเด็กขาดหลักประกันสิทธิที่มั่นคง ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ซึ่งน่าจะได้รับการประกันสิทธิที่มั่นคงกว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย

หลักการดังกล่าวนี้ถือเป็นหลักประกันสิทธิของเด็กที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญของ การให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งในส่วนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ได้กำหนดเป็นหลักการสำคัญของความรับผิดชอบทางอาญาไว้ในหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ.2003 มาตรา 3 บัญญัติว่า "บุคคลผู้ใดหากได้กระทำความผิดทางอาญาอยู่ในดินแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็จะได้รับโทษตามกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ได้กำหนดโทษทางอาญา ..." สำหรับประเทศไทยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 39 วรรคแรก บัญญัติว่า "บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้" จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่าทั้งสองประเทศต่างได้กำหนดหลักประกันสิทธิเด็กไว้เช่นเดียวกัน แต่จะแตกต่างที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมิได้กำหนดหลักการนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศ แต่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ง่ายแก่การแก้ไขเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเด็กได้ง่าย แต่สำหรับประเทศไทยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ซึ่งน่าจะได้รับการประกันสิทธิที่มั่นคงมากกว่าของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. การตั้งเกณฑ์อายุเด็กที่รับผิดชอบทางอาญาได้

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดหลักเกณฑ์อายุเด็กที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ ตามหมายอาญา มาตรา 7 บัญญัติว่า "ผู้กระทำความผิดทางอาญานั้นต้องเป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะ ไม่เป็นคนบ้า และต้องมีอายุ 15 ปีขึ้นไป" ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40 3 ก) กำหนดว่า รัฐภาคีต้องกำหนดอายุขั้นต่ำซึ่งเด็กที่มีอายุต่ำกว่านั้นจะถือว่าไม่มีความสามารถที่จะฝ่าฝืนกฎหมายได้ ส่วนประเทศไทยตามหลักกฎหมายอาญาของไทยได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตั้งเกณฑ์อายุเด็กที่รับผิดชอบอาญาได้ไว้ ดังนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา

73 วางหลักว่า "เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ" และตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชน และครอบครัวฯ มาตรา 4 ให้ความหมายคำว่า "เด็ก" หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ "เยาวชน" หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่าทั้งสองประเทศต่างได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่จะต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้เช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันในรายละเอียด กล่าวคือ ตามกฎหมายอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่จะต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ที่ไม่เกิน 15 ปี แต่กฎหมายอาญาของประเทศไทยได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาไว้ที่ไม่เกิน 10 ปี แต่อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 แล้วก็จะพบว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีไว้สองสถานะ กล่าวคือ สถานะ "เด็ก" กับ "เยาวชน" ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่กำหนดสถานะของบุคคลที่จะมีสถานะเป็น "เด็ก" ไว้ คือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มิได้มีการกำหนดแยกบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ชัดเจนเหมือนประเทศไทย

4. สิทธิที่ปรึกษากฎหมายในชั้นสอบสวน

กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในมาตรา 35 วรรคสาม บัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้ต้องหา หรือจำเลยเป็นเด็กที่มีอายุไม่ถึง 18 ปี, คนหูหนวก เป็นใบ้ คนปัญญาอ่อน วิกลจริต คนที่ไม่รู้ภาษาลาว และบุคคลที่กฎหมายกำหนดโทษประหารชีวิต จำเป็นต้องมีผู้ปกป้อง ถ้าหากผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีผู้ปกป้องศาลจะเป็นผู้แต่งตั้งทนายความให้โดยหน้าที่" เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดไว้เพื่อบังคับแก่บุคคล ซึ่งกรณีที่เด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาก็ต้องปฏิบัติตามบัญญัติเช่นกันและเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับทั้งในชั้นของการสอบสวนและชั้นการพิจารณาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 37 ง) กำหนดว่า "เด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสมโดยพลัน...." และข้อ 40 2 ข) (2) "เด็กทุกคนที่ผู้ต้องหาหรือตั้งข้อหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาอย่างน้อยที่สุด.....ฯลฯ.....จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสม เพื่อการเตรียมตัวต่อสู้คดีของเด็ก" สำหรับในส่วนของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 83 กำหนดว่า "ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว จำเลยจะมีทนายความแก้คดีแทนไม่ได้ แต่ให้จำเลยมีที่ปรึกษากฎหมายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ทำนองเดียวกับทนายความได้ ในกรณีจำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย

ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ เว้นแต่จำเลยนั้นไม่ต้องการ และศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก่คดีจะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ก็ได้" จากการที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า แม้ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจะมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กเฉพาะ กล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้กำหนดหลักประกันสิทธิเด็กกรณีนี้ไว้ จึงต้องใช้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 35 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ใช้ทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาคดีในศาล ต่างจากกรณีของประเทศไทยที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ได้กำหนดให้การมีที่ปรึกษาไว้เฉพาะในชั้นพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น แต่ในชั้นสอบสวนก็ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้ผู้ต้องหาต้องมีนายความและศาลจะต้องตั้งนายความให้ในชั้นสอบสวนด้วย แต่ทั้งสองประเทศก็มีจุดที่เหมือนกัน กล่าวคือ บังคับให้ศาลต้องตั้งนายความหรือที่ปรึกษาให้ ซึ่งก็แสดงให้เห็นถึงหลักประกันสิทธิเด็กกรณีที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาได้เป็นอย่างดี

5. สิทธิที่เด็กจะได้รับการปล่อยตัวหรือปล่อยชั่วคราว

ตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างการสอบสวนเด็กจะถูกควบคุมตัวไว้ที่สถานีตำรวจ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 73 (9) กำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ ออกคำสั่งเขาตัวจับขัง คั่นเคหะสถาน และคำสั่งปล่อยตัวชั่วคราว จะเห็นได้ว่าอำนาจการพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวเป็นอำนาจของพนักงานอัยการเป็นผู้พิจารณาอนุญาต ทั้งหลักเกณฑ์ดังกล่าวของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 9 (1) ที่กำหนดว่า "รัฐภาคีจะประกันว่าเด็กจะไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่ ในกรณีที่หน่วยงานมีอำนาจ และต้องได้รับการทบทวนโดยศาล..." สำหรับในส่วนของประเทศไทย ระหว่างสอบสวนเด็กหรือเยาวชนถูกส่งไปสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครองรับไปดูแล หรือให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน และหลักประกันก็ได้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 50 จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่กำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตการขอปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก ทั้งนี้เพราะประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แม้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กจะกำหนดให้มีศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด ซึ่งเหมือนสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนของไทย แต่ก็ยังไม่มีการควบคุมตัวเด็กไว้ใน

ชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาคดีในศาล จะเป็นสถานที่ฝึกอบรม กักขังเด็กที่ถูกศาลพิจารณามีความผิดและกำหนดโทษแล้วเท่านั้น ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่มีสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นผู้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับหรือรอการพิจารณาและอยู่ในระหว่างพิจารณา ดังนั้นผู้มีอำนาจพิจารณานุญาตการขอลปล่อยตัวชั่วคราว จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน มิใช่ พนักงานสอบสวนหรืออัยการ ยกเว้นกรณีที่มีผู้อำนวยการสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่อนุญาตให้มีการปล่อยตัวชั่วคราว ศาลจะเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้มีการปล่อยตัวชั่วคราวได้

6. สิทธิในการแจ้งการจับกุมเด็กหรือเยาวชนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กทราบ

ตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาตรา 62 วรรคท้าย บัญญัติว่า "การจับตัวไม่ว่ากรณีใดก็ตามต้องแจ้งให้ครอบครัว สำนักงานองค์การหรือนิติบุคคลที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ ภายในเวลา 24 ชั่วโมง และต้องแจ้งสถานที่ซึ่ง หากเห็นว่าไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินคดี" และกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก มาตรา 62 ข้อ 2 บัญญัติว่า "กรณีที่มีการจับตัวเด็ก ต้องแจ้งให้บิดา มารดา ผู้ปกครองทราบโดยพลัน ภายหลังได้จับตัว" ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40 (ข) (2) "ให้รีบแจ้งข้อกล่าวหาทันที และโดยตรง และกรณีที่เหมาะสม โดยแจ้งข้อกล่าวหาผ่านทางบิดา มารดาหรือผู้ปกครองในกรณีเหมาะสม...." สำหรับในส่วนของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 50 เจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนต้องรีบแจ้งการจับกุมหรือควบคุมไปยังบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยโดยมิชักช้า จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิทธิในการแจ้งการจับกุมเด็กให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กทราบมิได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กที่เป็นกฎหมายเฉพาะ แต่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา แต่ในส่วนของประเทศไทยได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ

อย่างไรก็ตามจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวน สำหรับเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของทั้งสองประเทศแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังมิได้กำหนดสิทธิที่พึงรับรองเด็กในหลายประการ ซึ่งประเทศไทยได้บัญญัติรับรองไว้ทั้งในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพอจะจำแนกให้เห็นได้ว่า

1. สิทธิที่จะได้รับการควบคุมแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ กฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังไม่มีการกำหนดสิทธิดังกล่าว แต่ในส่วนกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 54 กำหนดว่า "ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจำเป็นต้องควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาไว้ก่อนส่งตัวไปยังสถานพินิจตามมาตรา 50 ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหานั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ และห้ามมิให้ควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่" การที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดเช่นนี้ เพราะไม่ต้องการให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการตีความ หรือปลุกฝังสิ่งที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่ อันจะทำให้จิตใจของเด็กและเยาวชนหยาบกระด้าง และเพาะนิสัยที่ไม่ดีขึ้นไปอีก

2. การห้ามใช้เครื่องพันธนาการเด็ก กฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังไม่มีการกำหนดสิทธิในข้อนี้ไว้ แต่ในส่วนกฎหมายของประเทศไทยได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 49 กำหนดว่า "สำหรับการควบคุมตัวเด็กก่อนฟ้องคดีต่อศาลนั้น ในทางปฏิบัติได้มีข้อประสานงานให้อนุโลมนำตัวบทบัญญัติในมาตรา 28 นี้มาใช้บังคับในกรณีนี้ด้วย กล่าวคือ ในระหว่างควบคุมตัวเด็กก่อนฟ้องคดีต่อศาลนั้น ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็ก ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดสำหรับการควบคุมตัวเยาวชน กฎหมายไม่ได้ห้ามใช้เครื่องพันธนาการ แต่ในทางปฏิบัติได้มีข้อประสานงานให้ปฏิบัติโดยอนุโลมอย่างเดียวกันกับเด็กเท่าที่สามารถจะทำได้ และกรณีที่มีความจำเป็น เช่น เด็กหรือเยาวชนมีจำนวนมากและเป็นการป้องกันการหลบหนีก็สามารถใช้สิ่งอื่นแทนได้ เช่น ใช้เชือก หรือใช้ผ้าผูกแทน เป็นต้น

ดังนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า หลักประกันทั่วไปในชั้นสอบสวนสำหรับเด็กกรณีที่เกิดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญานั้นยังมีหลักประกันสิทธิเด็กหลายประการที่ยังไม่ได้รับการกำหนดและบัญญัติเป็นกฎหมาย เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มรูปแบบ

4.2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาเด็ก ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย

การศึกษาในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาเด็กของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทยเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงหลักประกันสิทธิของเด็กที่จะได้รับการปฏิบัติในชั้นสอบสวนของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

การสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่ว่าเด็กนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหา หรือผู้เสียหายก็ตาม ในการสอบสวนยังใช้กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป แต่ได้บัญญัติการสอบสวน สอบปากคำเด็กไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและคำแนะนำร่วมเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็ก ระหว่างอัยการสูงสุด รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยและประธานศาลฎีกา ฉบับเลขที่ 01/อปปส.ปกส.สปส ลงวันที่ 02/10/2006

ซึ่งกฎหมายและคำแนะนำร่วมดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ กระบวนการ ตลอดจนวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ของการปฏิบัติในชั้นสอบสวนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา โดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาได้กำหนดถึงหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กที่จะได้รับการปฏิบัติจากองค์กรที่มีอำนาจที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในชั้นสอบสวน ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 บัญญัติว่า "ผู้ต้องหาที่มีสิทธิผู้คดีที่ตนถูกกล่าวหา การผู้คดีสามารถผู้ด้วยตนเองหรือจะมีทนายความช่วยเหลือทางกฎหมายก็ได้ ศาล อัยการ พนักงานสอบสวนต้องเป็นหลักประกันในการผู้คดีแก่ผู้ต้องหา..." ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติในการสอบสวนผู้ต้องหาเด็กมี 2 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. ขั้นตอนการสอบปากคำ

การสอบปากคำเด็กของพนักงานสอบสวนต้องกระทำภายใน 48 ชั่วโมง ตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 61 และการสอบปากคำเด็กที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องมีผู้ปกป้องครุ พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือตัวแทนอื่น ๆ เข้าร่วมด้วยตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 44 จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่าขั้นตอนการสอบปากคำเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญานั้นกฎหมายยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจน แต่ก็ไม่ขัดต่อหลักประกันสิทธิตามกฎหมายของผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก มาตรา 53 จะได้กำหนดให้การสอบปากคำของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กให้ดำเนินการในห้องเฉพาะ แต่ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนที่สอบปากคำเด็ก การปฏิบัติยังเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 43 วรรคสี่ ที่กำหนดให้การสอบปากคำนั้นต้องดำเนินการในสถานที่ทำงานของพนักงานสอบสวน ซึ่งผลจากการปฏิบัติเช่นนี้ทำให้สิทธิของเด็กได้รับผลกระทบกระเทือน ทั้งนี้เพราะการสอบปากคำเด็กจะมีได้ดำเนินการตามวิธีการพิเศษที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่จะใช้วิธีการสอบปากคำทั่วไปสำหรับผู้ใหญ่ที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา

2. ขั้นตอนการสอบสวน

การปฏิบัติในกระบวนการสอบสวนผู้ต้องหาเด็กตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการ ไว้ในกฎหมายเฉพาะ ด้วยเหตุนั้นในทางปฏิบัติจึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เดียวกับการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาเป็นหลัก ประกอบกับหลักการที่กำหนดให้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมปฏิบัติร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา คือ คำแนะนำร่วมเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็ก ระหว่างอัยการสูงสุด รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และประธานศาลฎีกา ฉบับเลขที่ 01/ออปส.ปกส.สปส ลงวันที่ 02/10/2006 ซึ่งได้กำหนดหลักการ และกรอบแนวทางปฏิบัติต่อเด็กไว้ในลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้องค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ แต่ยังคงขาดรายละเอียดและวิธีการที่ชัดเจน ดังที่กำหนดหลักการดำเนินคดีกับเด็กไว้ใน มาตรา 4,(1),(3),(4),(5) ประกอบกับ มาตรา 14 (1),(2) และ มาตรา 15 (4) ซึ่งแม้ว่าจะมีการกำหนดหลักการกว้าง ๆ ไว้สำหรับเป็นหลักปฏิบัติขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจดังกล่าวไว้ แต่ก็ยังขาดความชัดเจน ยกแก่การปฏิบัติส่งผลให้เด็กขาดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่มั่นคง ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติในขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็จะใช้หลักการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา เช่นเดียวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่โดยทั่วไป ซึ่งประเด็นที่เห็นได้ชัด คือกรอบระยะเวลาที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการสอบสวน สรุปลำนวน และเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องผู้ต้องหา เพราะอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนเด็กก็ใช้กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา 41 ที่ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้ใหญ่ คือพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวน สรุปลำนวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา 60 วัน นับแต่วันที่เปิดการสืบสวนสอบสวน และในกรณีการสืบสวนสอบสวนไม่สามารถเสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลา 60 วัน พนักงานสอบสวนสามารถขอขยายระยะเวลาการสืบสวนสอบสวนจากพนักงานอัยการได้อีกครั้งละ 2 เดือน จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า แม้ว่าการดำเนินคดีกับเด็กในกรณีที่เด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะมีหลักประกันสิทธิเด็กให้ได้รับการคุ้มครองจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตามที่กำหนดไว้ในคำแนะนำร่วมเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็ก ระหว่างอัยการสูงสุด รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และประธานศาลฎีกา ฉบับเลขที่ 01/ออปส.ปกส.สปส ลงวันที่ 02/10/2006 ดังกล่าว ที่กำหนดให้การดำเนินคดีไม่ให้ดำเนินเหมือนกับผู้ใหญ่ และการดำเนินคดีต้องรวดเร็วกว่าการดำเนินคดีโดยทั่วไป ตาม มาตรา 4 (1),(2) แต่เมื่อพิจารณาถึงอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ที่นำมาใช้บังคับกับการสอบสวนเด็กด้วยแล้ว สามารถวิเคราะห์ได้ว่า หลักการ

ให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กในขั้นตอนการสอบสวนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นั้น หลักการของกฎหมายทั้งสองฉบับยังขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพราะพนักงานสอบสวนยังมีอำนาจทำการสอบสวน เพื่อสรุปสำนวนคดีตามระยะเวลาเท่ากันกับการดำเนินการสอบสวนคดีทั่วไป ซึ่งไม่ทำให้การดำเนินคดีต่อเด็กเกิดความรวดเร็วและดำเนินการโดยการใช้รูปแบบ วิธีการ และลักษณะที่แตกต่างจากการดำเนินคดีทั่วไปได้ไม่ ซึ่งก็เท่ากับว่าหลักประกันสิทธิเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับการดำเนินคดีโดยรวดเร็ว และแตกต่างจากการดำเนินคดีต่อผู้ใหญ่โดยทั่วไปนั้นมิได้รับรองและคุ้มครองสิทธิตามที่กำหนดไว้ในคำแนะนำร่วมเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็ก ระหว่างอัยการสูงสุด รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และประธานศาลฎีกา ฉบับเลขที่ 01/ออปส.ปทส.สปสลงวันที่ 02/10/2006 อย่างเป็นทางการในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวน

สำหรับประเทศไทย คดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กไว้ด้วยกัน แต่โดยเนื้อหาสาระแล้วมิได้บัญญัติซ้ำซ้อนกัน กล่าวคือในส่วนที่เป็นพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 นั้นได้กล่าวถึงกระบวนการขั้นตอนการสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น การผลิตฟ้อง การฝากขัง เป็นต้น ส่วนพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงวิธีการสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น วิธีการถามปากคำเด็ก การจับบันทึกคำร้องทุกข์ และการถามคำให้การผู้ต้องหาเป็นต้น ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการสอบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กนั้น พนักงานสอบสวนจึงต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวควบคู่กันไปเสมอ ซึ่งขั้นตอนของการปฏิบัติในชั้นสอบสวนต่อผู้ต้องหาเด็กนั้นมี 3 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนการสอบปากคำ ขั้นตอนชั้นสถานพินิจ และขั้นตอนการสอบสวน ซึ่งแต่ละขั้นตอนกฎหมายทั้งสองฉบับจะกำหนดหลักเกณฑ์ของการปฏิบัติได้อย่างชัดเจนถึงหลักการคุ้มครองสิทธิเด็ก กล่าวคือ

1. ในขั้นตอนการสอบปากคำ ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 มาตรา 50 กำหนดให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กไว้ เพื่อสอบปากคำให้แล้วเสร็จภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน ซึ่งเมื่อครบกำหนดเวลาที่พนักงานสอบสวนสามารถควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนแล้วจะต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปสถานพินิจ ส่วนกรดำเนินการสอบปากคำของพนักงานสอบสวนนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ทวิ กล่าวคือ (1) ต้องมีการแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว (2) ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหานั้น ผู้ต้องหามีอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งไม่จำกัดว่าคดีมีอัตราโทษเท่าใด (3) ก่อนเริ่มถามคำให้การผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องสอบถามผู้ต้องหาก่อนว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มี

พนักงานสอบสวนต้องจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหา นอกจากนั้นการสอบปากคำผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนจะต้องใช้วิธีการพิเศษ ที่มีบุคคลจากวิชาชีพเข้าร่วมด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ตีร กำหนดว่า "บุคคลที่เข้าร่วมการถามปากคำ การกำหนดสถานที่สอบปากคำเด็ก และการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำ" จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ขั้นตอนการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา กฎหมายทั้งสองฉบับได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจนและยังไม่ขัดต่อหลักประกันสิทธิตามกฎหมายของผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ก็ยังมีส่วนที่ไม่สอดคล้องกันในเรื่องการนับอายุของเด็กที่กระทำผิดกล่าวคือ การนับอายุ 18 ปีตามมาตรา 134 ทวิ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีข้อสังเกตว่า นับในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหา ซึ่งเป็นคนละกรณีกับมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ที่บัญญัติว่าคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนในวันที่กระทำความผิดนั้นเกิดขึ้น ฉะนั้นกรณีที่อาจเกิดขึ้นได้ คือ ในขณะที่กระทำความผิด ผู้ต้องหายังเป็นเด็กอยู่ แต่เมื่อผู้ต้องหาถูกจับกุมเมื่ออายุเกินสิบแปดปีแล้ว แม้ว่าคดีนั้นจะต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวก็ตาม แต่หากพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่จำเลยอายุเกิน 18 ปีแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องสอบถามเรื่องทนายความก่อนสอบปากคำผู้ต้องหา

2. ขั้นตอนชั้นสถานพินิจ

เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกส่งตัวมายังสถานพินิจแล้ว ในชั้นสถานพินิจนี้เด็กและเยาวชนสามารถยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว ต่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้ทันที ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องสั่งโดยพลัน ตามปกติผู้อำนวยการจะอนุญาตเป็นหลัก เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษ เช่น เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในคดีร้ายแรง และเด็กหรือเยาวชนไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ผู้อำนวยการสถานพินิจอาจพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หากเห็นว่าไม่สมควรปล่อย ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องรีบส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวพร้อมทั้งความเห็นไปให้อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี ตามมาตรา 50 อย่างไรก็ตาม ทั้งเด็กที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวซึ่งจะกำหนดนัดให้มาเป็นครั้งคราว และเด็กที่ถูกควบคุมตัวก็ล้วนต้องพบกับพนักงานคุมประพฤติซึ่งจะสอบประวัติข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทำการสืบเสาะเพื่อประมวลข้อเท็จจริงจัดทำเป็นรายงานการพินิจ พบแพทย์จิตแพทย์ เพื่อตรวจร่างกาย และจิต ตรวจปัจจัยสภาวะหาสิ่งเสพติด เพื่อจัดทำรายงานทางการแพทย์ทั้งกายและจิต อันรวมกันเป็นรายงานแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนส่งให้ศาล และพนักงานอัยการเมื่อคดีขึ้นสู่ศาล จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในขั้นตอนชั้นสถานพินิจ เด็กหรือเยาวชนที่ตก

เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาได้รับการคุ้มครองสิทธิและไม่ได้ขัดกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก แต่ประการใด

3. ขั้นตอนการสอบสวน

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนไว้ตาม มาตรา 51 วรรค 1, 2, 3 บัญญัติว่า "การสอบสวนนี้เป็นกรณีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชน และครอบครัว พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชน และครอบครัวให้ทันภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับ หากสอบสวนเสร็จไม่ทัน พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาล" ส่วนในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว หมายความว่า พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีอยู่ในท้องที่ หรือจังหวัดเดียวกันกับศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้น ในกรณีดังกล่าวนี้พนักงานสอบสวนจะต้องรีบทำการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับ ยกเว้นในคดีอาญาที่มีโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกิน 6 เดือนขึ้นไปซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี สามารถขอผิดฟ้องได้เป็นคราว ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีอยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว หมายความว่า พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีอยู่คนละท้องที่ หรือไม่ได้อยู่ในจังหวัดเดียวกันกับศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้น ถ้าหากพนักงานอัยการฟ้องคดีไม่ทันภายในกำหนด 3 วัน นับแต่วันที่เด็กและเยาวชนถูกจับมาจะผิดฟ้องไม่ได้ เพราะไม่ใช่กรณีที่ต้องขอผิดฟ้อง แต่ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงเกิน 6 เดือนขึ้นไป พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะขอขยายเวลายื่นฟ้องได้ตามที่กฎหมายกำหนด จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในขั้นตอนการสอบสวนนั้น สิทธิหรือหลักประกันสิทธิของเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาก็ถูกระทบกระเทือนหรือขัดกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาแต่อย่างไร ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนนั้นถือว่าไม่เนิ่นนานเกินสมควร ซึ่งมีได้กระทบต่อสิทธิเด็ก

จากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงหลักการปฏิบัติในชั้นสอบสวนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทยแล้วนั้น จะเห็นถึงข้อแตกต่างของวิธีปฏิบัติของทั้งสอง

ประเทศหลายประการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กของทั้งสองประเทศ ที่กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กไว้แตกต่างกัน กล่าวคือ

1. ในขั้นการสอบปากคำของพนักงานสอบสวนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญากำหนดให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวเด็กที่ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญาไว้ 48 ชั่วโมง เหมือนกับการดำเนินคดีโดยทั่วไป ซึ่งมีได้หลักประกันการคุ้มครองเด็กที่แตกต่างกับการดำเนินคดีกับผู้ใหญ่ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญาแต่ประการใด ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับเด็กที่ต้องหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญา ที่ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติต่อเด็กไว้ด้วยอย่างชัดเจน โดยไม่ต้องใช้บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป ซึ่งอำนาจของพนักงานสอบสวนในกรณีการสอบปากคำตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนสามารถควบคุมตัวเด็กที่ต้องหาว่าได้กระทำความผิดได้เพียง 24 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นหลักประกันสิทธิเด็กที่จะได้รับการดำเนินคดีโดยรวดเร็ว นอกจากนี้ในการสอบปากคำยังต้องมีบุคคลจากสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบปากคำด้วยตาม มาตรา 44 และสิทธิประการอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ตริ และ 134 ทวิ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักประจะเป็นสิทธิที่กฎหมายของสองประเทศรับรองไว้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่าหลักประกันสิทธิเด็กตามกฎหมายของประเทศไทยนั้นกำหนดหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีเด็กตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาไว้ชัดเจนกว่ากฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ในขั้นสอบสวนนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดให้อำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนไว้เช่นกับการดำเนินการสอบสวนผู้ใหญ่โดยทั่วไป ตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ซึ่งทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิเด็กที่จะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ใหญ่และสิทธิที่จะได้รับการดำเนินคดีที่รวดเร็ว ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อเด็กในขั้นนี้ก็ยังคงขาดความชัดเจน และยังมีได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรมตามที่กำหนดไว้ในคำแนะนำร่วมเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็ก ระหว่างอัยการสูงสุด รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และประธานศาลฎีกา ฉบับเลขที่ 01/ออปส.ปกส.สปส ลงวันที่ 02/10/2006 มาตรา 4 (1),(2) ซึ่งต่างจากของประเทศไทยที่วิธีการสอบสวนเด็ก และอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534

โดยเฉพาะ กล่าวคือ ได้กำหนดกรอบระยะเวลาของอำนาจสอบสวนและสรุปสำนวนคดีของพนักงานสอบสวนไว้ใน มาตรา 51 ซึ่งให้อำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนกรณีทั่วไปเพียง 30 วัน ยกเว้นในคดีอาญาที่มีโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกิน 6 เดือน พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจขอผิดฟ้องได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 15 วัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงกรอบระยะเวลาที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนแล้ว จะพบว่าได้กำหนดไว้สอดคล้องกับหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเด็กที่จะต้องได้รับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพราะรวมระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนแล้วก็เท่ากับหกสิบวัน ซึ่งเท่ากับระยะเวลาตามหลักการดำเนินคดีทั่วไป ที่พนักงานสอบสวนของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีอำนาจทำการสอบสวนสรุปสำนวนคดี จากที่ได้กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า หลักประกันสิทธิเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองในชั้นสอบสวนของประเทศไทยมีความชัดเจน และกระทบกระเทือนต่อสิทธิเด็กน้อยกว่าหลักประกันสิทธิในกรณีดังกล่าวของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. ในชั้นสถานพินิจ

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แม้กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก จะกำหนดให้มีศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด ซึ่งเทียบได้กับสถานพินิจตามกฎหมายของประเทศไทย ยังมีได้มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับคุ้มครองสิทธิเด็กในชั้นสอบสวน แต่อำนาจขององค์กรที่เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวน มีเพียงพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่สถานพินิจจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเด็กที่ถือเป็นหน่วยงานเฉพาะที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งในชั้นสืบสวน สอบสวนนั้นอำนาจที่สำคัญของผู้อำนวยการสถานพินิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิทธิเด็กคือ อำนาจในการพิจารณาปล่อยตัวเด็กที่ถูกควบคุมตัวในสถานพินิจ ที่แตกต่างจากการดำเนินคดีโดยทั่วไปที่อำนาจการขอปล่อยตัวชั่วคราวจะอยู่ในอำนาจของ ตำรวจ อัยการ ศาล แล้วแต่สำนวนคดีจะอยู่ในชั้นการพิจารณาขององค์กรใด ซึ่งต่างจากหลักการขอปล่อยตัวชั่วคราวเด็กของประเทศประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับการดำเนินคดีทั่วไป จากที่กล่าวมาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า หลักประกันการคุ้มครองสิทธิเด็กของประเทศไทยนั้นมีความชัดเจน กล่าวคือ ได้แบ่งแยกวิธีการปฏิบัติต่อเด็ก และที่สำคัญได้กำหนดให้มีองค์กรเฉพาะเกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็กไว้เฉพาะ ซึ่งเป็นการรับประกันหลักการคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่แตกต่างจากการดำเนินคดีโดยทั่วไปมากกว่าประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งแม้จะมีการกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กร่วมกันขององค์กรที่มีอำนาจเกี่ยวข้องตามคำแนะนำร่วมเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อเด็ก ระหว่างอัยการสูงสุด รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย และประธานศาลฎีกา ฉบับ

เลขที่ 01/ออปต.ปกส.สปส ลงวันที่ 02/10/2006 ไปถึงหลักประกันสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิ แต่ในทางปฏิบัติก็ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะยังใช้หลักการปฏิบัติในการดำเนินคดีโดยทั่วไปตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา